

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัยและข้อมูล

แหล่งข้อมูล

ในการศึกษารุ่นนี้ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์จากสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ใช้ข้อมูลของโครงการวิจัยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2525 โดยประชากรที่อยู่ในข่ายพิจารณาของโครงการนี้คือ สตรีที่สมรสแล้ว (ไม่จำกัดอายุ) และมีบุตรอายุระหว่าง 0-12 ปีบริบูรณ์ไม่ว่าบุตรในช่วงอายุดังกล่าวจะอาศัยอยู่ในครัวเรือนนี้หรือไม่ก็ตาม ในกรณีที่มีสตรีในข่ายพิจารณามากกว่า 1 คนในครัวเรือน ให้ถือว่าสตรีในข่ายพิจารณาทุกคนตกเป็นตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่าง

วิธีการเลือกตัวอย่างมีหลักเกณฑ์และขั้นตอนดังนี้ คือ

โครงการวิจัยนี้เลือกวิธีการเลือกตัวอย่างแบบ 3 ขั้นตอน (Stratified Three-stage Sampling) โดยแบ่งจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือออกเป็น 3 ส่วนตามที่ตั้ง ประกอบด้วยภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติถือปฏิบัติอยู่ ดังมีรายชื่อจังหวัดในแต่ละส่วนดังนี้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 5 จังหวัด ได้แก่ เลย อุดรธานี หนองคาย สกลนคร และนครพนม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง 6 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ขอนแก่น ชัยภูมิ และนครราชสีมา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 5 จังหวัด ได้แก่ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และยโสธร

ในแต่ละส่วนถือเป็นแต่ละ Stratum เพื่อใช้ในการเลือกตัวอย่างขั้นต่อไป

การเลือกตัวอย่างขั้นที่ 1 : การเลือกจังหวัดตัวอย่าง

เลือกจังหวัดตัวอย่างจากแต่ละ Stratum ด้วยวิธี Probability Proportional to Population Size หรือ P.P.S. คือ ให้อาจาสที่จะถูกเลือกเป็นสัดส่วนกับจำนวนครัวเรือนในจังหวัดนั้นๆ แต่ละ Stratum จะมีจังหวัดตัวอย่าง 2 จังหวัด เนื่องจากตัวอย่างของการวิจัยประกอบด้วย 3 Stratum จึงมีจังหวัดตัวอย่างทั้งสิ้น 6 จังหวัดดังนี้ หนองคาย นครพนม มหาสารคาม นครราชสีมา สุรินทร์ และยโสธร

การเลือกตัวอย่างขั้นที่ 2 : การเลือกตัวอย่างเขตเมืองและเขตชนบท

การเลือกตัวอย่างเขตเมืองและเขตชนบทในแต่ละจังหวัดตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างที่ทั้ง 2 เขตมีความเป็นอิสระต่อกัน สำหรับการกำหนดเขตเมืองและเขตชนบท ได้ยึดถือค่านิยามของเขตเมืองและเขตชนบทตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยถือปฏิบัติอยู่

การเลือกตัวอย่างในเขตเมือง เป็นการเลือกชุมรุมอาคารตัวอย่างในเขตเทศบาล โดยใช้นิยามชุมรุมอาคารตัวอย่างของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นกรอบของการเลือกตัวอย่าง (Sampling Frame) การเลือกชุมรุมอาคารตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) ผลการเลือกตัวอย่างในเขตเทศบาลจากจังหวัดตัวอย่าง 6 จังหวัด มีชุมรุมอาคารตัวอย่างทั้งสิ้น 20 ชุมรุมอาคารจากชุมรุมอาคารทั้งหมด 338 ชุมรุมอาคาร หรือคิดเป็นร้อยละ 5.9 ของชุมรุมอาคารทั้งหมด

การเลือกตัวอย่างในเขตชนบท จะมีการเลือกอำเภอตัวอย่างก่อนที่จะเลือกหมู่บ้านตัวอย่าง การเลือกอำเภอตัวอย่างด้วยวิธี Probability Proportional to Population Size หรือ P.P.S. เช่นเดียวกับการเลือกจังหวัดตัวอย่าง โดยใช้นิยามรายชื่ออำเภอในแต่ละจังหวัดตัวอย่าง ได้อำเภอตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 18 อำเภอจากจังหวัดตัวอย่าง 6 จังหวัดดังนี้

จังหวัดหนองคาย	2	อำเภอคือ	อำเภอบึงกาฬและอำเภอเมือง
จังหวัดนครพนม	3	อำเภอคือ	อำเภอท่าอุเทน อำเภอนาแก และอำเภอคำชะอี
จังหวัดนครราชสีมา	5	อำเภอคือ	อำเภอเมือง อำเภอคง อำเภอโนนสูง อำเภอชุมพวง และอำเภอด่านขุนทด
จังหวัดมหาสารคาม	3	อำเภอคือ	อำเภอเมือง อำเภอนาเชือก และอำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดยโสธร	2	อำเภอคือ	อำเภอเมือง และอำเภอป่าดัว
จังหวัดสุรินทร์	3	อำเภอคือ	อำเภอเมือง อำเภอจอมพระ และอำเภอท่าตูม

จากนั้นเลือกหมู่บ้านตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อหมู่บ้านของอำเภอตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) ได้หมู่บ้านตัวอย่างทั้งสิ้น 18 หมู่บ้าน

ซึ่งสามารถสรุปการเลือกตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นได้ในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนชมรมอาคารตัวอย่างและหมู่บ้านตัวอย่าง จำแนกตาม Stratum ของ จังหวัดที่ตก เป็นตัวอย่างในการศึกษา

จังหวัดตัวอย่าง	ชมรมอาคาร		หมู่บ้าน	
	รวม	ชมรมอาคารตัวอย่าง	รวม	หมู่บ้านตัวอย่าง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน				
หนองคาย	33	2	906	2
นครพนม	51	3	1,272	3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง				
มหาสารคาม	56	3	1,326	3
นครราชสีมา	131	8	2,497	5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง				
สุรินทร์	40	2	1,634	3
ยโสธร	27	2	665	2
รวม	338	20	4,300	18

ที่มา : Noppavan Chongvatana and Jutha Manaspaibul. The Survey of The Cost of Children in Rural-Urban Northeastern Thailand, Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1985, p.10.

การเลือกตัวอย่างขั้นที่ 3 : การเลือกครัวเรือนตัวอย่าง

เมื่อเลือกชมรมอาคารตัวอย่าง (ในเขตเทศบาล) และหมู่บ้านตัวอย่าง (นอกเขตเทศบาล) ได้แล้ว ทำบัญชีครัวเรือนในข่ายโดยการจดนับครัวเรือนในเขตตัวอย่างดังกล่าว พร้อมทั้งแจกแจงนับครัวเรือนที่เข้าข่ายการสำรวจ (ซึ่งได้แก่ ครัวเรือนที่มีสตรีที่สมรสแล้ว และมีบุตรอายุ 0-12 ปีบริบูรณ์ ไม่ว่าจะบุตรในช่วงอายุดังกล่าวจะอาศัยอยู่ในครัวเรือนนี้หรือไม่ก็ตาม) จากนั้นเลือกครัวเรือนตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling)

ในเขตเมืองกำหนดครัวเรือนตัวอย่างไว้ทั้งหมดประมาณ 500 ครัวเรือน จากชุมนุมอาคารตัวอย่างทั้งหมด 20 ชุมรม แล้วทำการเลือกครัวเรือนตัวอย่างจากบัญชีครัวเรือนในข่ายโดยการสุ่มอย่างมีระบบชุมนุมอาคารละ 25 ครัวเรือน เมื่อทำการสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้วได้ครัวเรือนตัวอย่างมาทั้งสิ้น 507 ครัวเรือน สำหรับเขตชนบทกำหนดครัวเรือนตัวอย่างไว้ทั้งสิ้นประมาณ 500 ครัวเรือน จากหมู่บ้านตัวอย่างจำนวน 18 หมู่บ้าน ทำการเลือกครัวเรือนตัวอย่างจากบัญชีครัวเรือนในข่ายโดยการสุ่มอย่างมีระบบหมู่บ้านละ 18 ครัวเรือน เมื่อทำการสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้วได้ครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น 491 ครัวเรือน รวมเป็นครัวเรือนตัวอย่างในเขตเมืองและเขตชนบททั้งสิ้น 998 ครัวเรือน

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามของโครงการวิจัยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1	แบบบันทึกเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือน
ส่วนที่ 2	ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม
ส่วนที่ 3	ประวัติการตั้งครรภ์
ส่วนที่ 4	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรที่มีอายุต่ำกว่า 1 ปีบริบูรณ์
ส่วนที่ 5	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรที่มีอายุระหว่าง 1-12 ปีบริบูรณ์
ส่วนที่ 6	ความคิดเห็นของมารดาที่มีต่อบุตรที่อายุต่ำกว่า 12 ปีบริบูรณ์

การศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของสตรีที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่มีใช้เชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตรในครั้งนี้ ได้นำเอาคำถามจากแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลประจำตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยเลือกคำถามจากส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 5

ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ให้ความสำคัญต่อลักษณะต่างๆ ของสตรีที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตร โดยศึกษาค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจของบุตรที่มีอายุระหว่าง 1-12 ปีบริบูรณ์ของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง แต่เนื่องจากบุตรแต่ละคนจะมีลักษณะพิเศษเฉพาะตน อันอาจมีอิทธิพลต่อความแปรผันของค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจของตนด้วย ด้วยเหตุนี้จำนวนตัวอย่างที่นำมาศึกษานี้ จึงหมายถึงบุตรที่มีอายุระหว่าง 1-12 ปีบริบูรณ์ของสตรีตัวอย่างทุกคน ดังนั้นจึงมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,813 คน คิดเป็นตัวอย่างในเขตเมือง 831 คน และในเขตชนบท 982 คน

ข้อจำกัดของการศึกษา

ข้อมูลที่นำมาใช้ศึกษาเรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตรในครั้งนี้ อาศัยข้อมูลของ "โครงการวิจัยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ซึ่งมีข้อจำกัดของการศึกษาบางประการ กล่าวคือ

1. เนื่องจาก แบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับโครงการวิจัยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เน้นหนักไปในเรื่องค่าใช้จ่ายที่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้ มิได้สร้างขึ้นเพื่อศึกษาในเรื่องที่ผู้ศึกษาทำการศึกษาโดยตรง จึงทำให้ไม่สามารถศึกษาในรายละเอียดได้ เช่น มิได้ศึกษาค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจด้านครอบครัว เป็นต้น
2. จำนวนบุตรที่มีอายุต่ำกว่า 1 ปีบริบูรณ์ของโครงการนี้มีเพียง 301 ราย ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก ทำให้ในการศึกษานี้จึงเลือกศึกษาค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจเฉพาะบุตรที่มีอายุ 1-12 ปีบริบูรณ์เท่านั้น
3. จำนวนสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในแต่ละตารางจะไม่เท่ากัน เมื่อนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปร เพราะได้มีการตัดกรณีไม่ทราบ ไม่ตอบ และไม่เข้าข่ายออก

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของสตรีที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่มีใช้เชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตร ซึ่งแบ่งออกเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระตัวเดียว กับตัวแปรตาม และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระตัวเดียว กับตัวแปรตาม โดยมีตัวแปรควบคุม นำเสนอในรูปแบบตารางไขว้ร้อยละ (Crosstabulation Tables) และใช้สถิติ Chi-square (X^2) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยนำค่าที่คำนวณได้เปรียบเทียบกับค่าในตาราง ในกรณีที่ค่าที่คำนวณการได้มีค่ามากกว่าค่าในตาราง ก็แสดงว่าตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม หรือตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ใช้นัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .10 คือถ้าค่าที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าในตาราง ณ ระดับ .10 หมายความว่าโอกาสที่ถูกต้องจากการที่กล่าวไว้ว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามนั้นมี 90 ครั้งใน 100 ครั้ง ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่าที่คำนวณได้น้อยกว่าค่าในตารางแสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีผล หรือไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และโอกาสที่จะถูกต้องจากการที่กล่าวไว้ว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลหรือผลต่อตัวแปรตามมีเพียง 10 ครั้งใน 100 ครั้ง ลักษณะการทดสอบจะเป็นทางเดียว (One Tail Test)

นอกจากนี้ใช้สถิติที่วัดความสัมพันธ์เชิงเนื้อหา (Measure of Association) ด้วยค่า Gamma (G) เพื่อวัดขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งค่า Gamma มีค่าระหว่าง -1 ถึง +1 แสดงให้เห็นถึงทิศทาง (- หรือ +) และขนาดของความสัมพันธ์ ยิ่งค่าของ Gamma มากเท่าไรก็ยิ่งแสดงว่าตัวแปร 2 ตัวนั้นมีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ค่าของ Gamma	แสดงว่า
+ .70 ขึ้นไป	มีความสัมพันธ์ในทางบวก และสูงมาก
+ .50 ถึง .69	มีความสัมพันธ์ในทางบวก และมากพอสมควร
+ .30 ถึง .49	มีความสัมพันธ์ในทางบวก และปานกลาง
+ .10 ถึง .29	มีความสัมพันธ์ในทางบวก และต่ำ
+ .01 ถึง .09	มีความสัมพันธ์ในทางบวก และแทบจะไม่มีความสัมพันธ์เลย
.00	ไม่มีความสัมพันธ์เลย

- .01 ถึง .09	มีความสัมพันธ์ในทางลบ และแทบจะไม่มีความสัมพันธ์เลย
- .10 ถึง .29	มีความสัมพันธ์ในทางลบ และต่ำ
- .30 ถึง .49	มีความสัมพันธ์ในทางลบ และปานกลาง
- .50 ถึง .69	มีความสัมพันธ์ในทางลบ และมากพอสมควร
- .70 ขึ้นไป	มีความสัมพันธ์ในทางลบ และสูงมาก

(พิชิต พิทักษ์ เทพสมบัติ 2531 : 198)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตัวแปรที่เลือกมาวิเคราะห์มีดังนี้

ตัวแปรอิสระ มี 11 ตัวแปรแยกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพของสตรีและรายได้ของครอบครัว
2. ลักษณะทางสังคม ได้แก่ การศึกษาของสตรี การเปิดรับสื่อสารมวลชน แบบของครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน
3. ลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุของสตรี ระยะเวลาสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน เพศของบุตร และลำดับที่บุตร

ตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตร

ตัวแปรควบคุม ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัยของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน

การที่ผู้ศึกษานำเขตที่อยู่อาศัยมาเป็นตัวแปรควบคุมในการศึกษาครั้งนี้ ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า บุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตที่แตกต่างกันย่อมจะมีทัศนคติ ค่านิยม แนวความคิด ตลอดจนวิถีทางในการดำรงชีวิตแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะบุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมของสังคมที่แตกต่างกันนั่นเอง (Hauser 1969 : 22-23) นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังได้นำจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันมาเป็นตัวแปรควบคุมด้วยก็เนื่องจาก เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการมีบุตร เป็นภาระความรับผิดชอบแก่สตรีผู้เป็นมารดา มาก ดังนั้นถ้าสตรีมีบุตรจำนวนไม่เท่ากันจะส่งผลให้สตรีมีค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตรแตกต่างกันด้วย

ลักษณะทั่วไปของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่าง

เนื่องจากประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาหมายถึง สตรีผู้มีบุตรอายุ 1-12 ปีบริบูรณ์ โดยที่สตรีบางคนจะมีบุตรเพียงคนเดียว หรือบางคนมีบุตรมากกว่า 1 คนขึ้นไป สำหรับสตรีผู้มีบุตรมากกว่า 1 คนจะถูกนับครั้งเท่ากับจำนวนบุตรที่สตรีผู้นั้นมี เช่นถ้ามีบุตร 2 คน สตรี 1 คนนั้นจะถูกนับซ้ำอีกครั้ง ดังนั้น สตรีที่มีบุตรมากกว่า 1 คนจึงถูกนับเท่ากับจำนวนบุตรของตน (ดูรายละเอียดได้ในประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา หน้า 43) แต่เพื่อจะให้ทราบลักษณะพื้นฐานที่แท้จริงของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง ดังนั้นในส่วนนี้จึงขอเสนอลักษณะทั่วไปของสตรีโดยมิได้ผ่านการนับซ้ำ ยกเว้นตัวแปรเพศของบุตร ลำดับที่บุตร และค่าใช้จ่ายที่มีใช้เชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตร ทั้งนี้เพราะลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะ เฉพาะตัวของบุตรเอง ซึ่งการแจกแจงความถี่จำแนกตามตัวแปรที่ใช้สำหรับการศึกษา ปรากฏผลตามตารางที่ 2-7 สามารถสรุปลักษณะการกระจายตัวได้ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

1.1 อาชีพของสตรี

ข้อมูลจากตารางที่ 2 พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของสตรีทั้งหมดเป็นเกษตรกร คือร้อยละ 45.7 รองลงมาเป็นสตรีที่ไม่ได้ทำงานหรือทำงานบ้าน และสตรีผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้าคิดเป็นร้อยละ 22.1 และ 18.4 นอกจากนั้นเป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานบริหาร จัดการ วิชาชีพ กลุ่มสตรีผู้ปฏิบัติงานเสมียน บริการ ทหาร/ตำรวจ และกลุ่มช่าง กรรมกร ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิต ซึ่งมีจำนวนร้อยละไม่แตกต่างกันมากนักคือร้อยละ 5.6, 4.9 และ 3.3 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตาม เขตที่อยู่อาศัย พบว่า ในเขตเมืองจะมีการกระจายร้อยละที่แตกต่างจากภาพรวม กล่าวคือ สตรีส่วนใหญ่มีร้อยละ 35.6 เป็นผู้ที่ไม่ได้ทำงานหรือทำงานบ้าน รองลงมาร้อยละ 32.4 เป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า มีเพียงร้อยละ 6.8 เท่านั้นที่เป็นเกษตรกร ในทางกลับกันสตรีที่อยู่ในเขตชนบทส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรคือมีถึงร้อยละ 84.6 รองลงมา เป็นผู้ที่ไม่ได้ทำงานหรือทำงานบ้านคือมีร้อยละ 8.5 นอกจากนั้นเป็นกลุ่มสตรีที่ประกอบอาชีพต่างๆ กัน เช่น ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า ผู้ปฏิบัติงานบริหาร จัดการ วิชาชีพ ฯลฯ

1.2 รายได้ของครอบครัว

ข้อมูลในตารางที่ 2 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความแตกต่างของรายได้ของครอบครัวระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบท กล่าวคือ สตรีที่อยู่อาศัยในเขตเมืองจะมีรายได้ของครอบครัวสูงกว่าในเขตชนบทมาก ดังเช่น สตรีส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวระหว่าง 10,000-29,999 บาท/ปีและต่ำกว่า 10,000 บาท/ปี มีร้อยละ 31.3 และ 25.0 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างเขตที่อยู่อาศัย พบว่า สตรีในเขตเมืองส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวสูงกว่า 70,000 บาท/ปี มีร้อยละ 32.0 ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มรายได้ขั้นสูงสุดในการศึกษาครั้งนี้ รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีรายได้ของครอบครัวที่ยังสูงกว่ารายได้โดยเฉลี่ย คือกลุ่มรายได้ระหว่าง 30,000-49,999 บาท/ปี มีร้อยละ 26.1 ขณะที่สตรีในเขตชนบทเกือบครึ่งหรือร้อยละ 47.0 มีรายได้ของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท/ปี ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มรายได้ขั้นต่ำสุด รองลงมาเป็นกลุ่มรายได้ของครอบครัวระหว่าง 10,000-29,999 บาท/ปี มีร้อยละ 38.2 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยก็พบผลทาบองเดียวกัน กล่าวคือ รายได้ของครอบครัวรวมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3,486 บาท/ปี โดยครอบครัวในเขตเมืองมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 5,257 บาท/ปี แต่ในเขตชนบทมีเพียง 1,694 บาท/ปี เท่านั้น

ตารางที่ 2 อัตราส่วนร้อยละของสตรี จำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจ

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	เมือง	ชนบท	รวม
อาชีพของสตรี			
ผู้ปฏิบัติงานบริหาร จัดการ วิชาชีพ และเกี่ยวข้อง	11.0(48)	* (1)	5.6(49)
ผู้ปฏิบัติงานเสมียน บริการ และ ทหาร/ตำรวจศตต่ำกว่าร้อยตรี	9.1(40)	* (3)	4.9(43)
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า เกษตรกร	32.4(142)	4.4(19)	18.4(161)
ช่าง กรรมกร ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับ การผลิต	6.8(30)	84.6(369)	45.7(399)
ไม่ได้ทำงาน ทำงานบ้าน	5.0(22)	1.6(7)	3.3(29)
รวม	35.6(156)	8.5(37)	22.1(193)
	100.0(438)	100.0(436)	100.0(874)
รายได้ของครอบครัว/ปี (บาท)			
ต่ำกว่า 10,000	3.2(14)	47.0(203)	25.0(217)
10,000-29,999	24.5(107)	38.2(165)	31.3(272)
30,000-49,999	26.1(114)	7.4(32)	16.8(146)
50,000-69,000	14.2(62)	3.9(17)	9.1(79)
70,000 บาทขึ้นไป	32.0(140)	3.5(15)	17.8(155)
รวม	100.0(437)	100.0(432)	100.0(869)
รายได้เฉลี่ย (บาท)	5,257	1,694	3,486
S.D.	3,043	1,935	3,113

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ราย

2. ลักษณะทางสังคม

2.1 การศึกษาของสตรี

ข้อมูลจากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างของการศึกษาเป็นกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาไม่สูงนัก กล่าวคือ สตรีส่วนใหญ่มีถึงร้อยละ 70.1 ได้รับความศึกษาเพียงจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 19.8 เป็นกลุ่มที่จบสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นอกจากนี้ร้อยละ 10.2 มีการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ท่านองเดียวกับสตรีในเขตเมืองที่ส่วนใหญ่เกินครึ่งหรือร้อยละ 53.1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 36.9 เป็นกลุ่มที่จบสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และร้อยละ 10.0 มีการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับสตรีในเขตชนบทมีจำนวนถึงร้อยละ 87.2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 10.3 มีการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้นที่จบสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2 การเปิดรับสื่อสารมวลชน

ปัจจุบันนี้สื่อสารมวลชนนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของบุคคล ดังนั้นบุคคลที่มีระดับการเปิดรับสื่อแตกต่างกันน่าจะมีค่าใช้จ่ายที่มีใช้เชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตรแตกต่างกัน สื่อสารมวลชนที่เลือกมาศึกษาครั้งนี้มี 3 ประเภทคือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ข้อมูลจากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า สื่อประเภทหนังสือพิมพ์มีระดับการเปิดรับสื่อน้อยมาก คือสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างร้อยละ 41.5 ตอบว่าไม่ค่อยได้อ่าน และร้อยละ 36.2 ตอบว่าไม่เคยอ่าน ในเขตเมืองนั้นสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจะมีการเปิดรับสื่อประเภทนี้มากกว่าสตรีในเขตชนบทมาก คือสตรีที่ตอบว่าอ่านทุกวันมีร้อยละ 24.9 แต่ในเขตชนบทมีเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้น

สำหรับการเปิดรับสื่อประเภทวิทยุ พบว่า สตรีส่วนมากหรือร้อยละ 45.1 รับประทานอาหารทุกวัน ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่ค่อยได้ฟัง ก็มีอัตราร้อยละสูงเช่นกันคือมีร้อยละ 32.6 และมีร้อยละ 10.7 ตอบว่าไม่เคยฟัง โดยสตรีทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทมีระดับการเปิดรับสื่อประเภทวิทยุใกล้เคียงกัน ส่วนการเปิดรับสื่อประเภทโทรทัศน์ ปรากฏว่า มีสตรีจำนวนร้อยละ 35.2 ไม่เคยดูโทรทัศน์เลย ตามด้วยร้อยละ 31.5 ที่ดูโทรทัศน์ทุกวัน ร้อยละ 23.5 ไม่ค่อยได้ดู

โดยสตรีในเขตเมืองมีการเปิดรับสื่อประเภทนี้มากกว่าเขตชนบทมาก (ตอบว่าดูทุกวันมีร้อยละ 51.9 เทียบกับ 11.0)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการเปิดรับสื่อทั้ง 3 ประเภทจะเห็นได้ว่า สตรีมีการเปิดรับสื่อประเภทหนังสือพิมพ์น้อยที่สุด และมีการเปิดรับสื่อประเภทวิทยุมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการเปิดรับสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ขึ้นอยู่กับ การอ่านออกเขียนได้ของบุคคล เป็นสำคัญ ต้องอาศัย การอ่านซึ่งมีความสัมพันธ์กับการศึกษา นอกจากนี้ต้องเสียเงินเพื่อซื้อหนังสือพิมพ์ทุกวัน และการรับ หนังสือพิมพ์ทุกวันเกี่ยวข้องกับระบบการคมนาคมโดยเฉพาะในเขตชนบท ส่วนสื่อประเภทวิทยุเป็นสื่อ ที่มีราคาถูก ซื้อเครื่องรับวิทยุครั้งเดียวสามารถฟังได้ทุกเวลา เครื่องรับมีขนาดเล็กและสะดวกใน การพกพา นอกจากนี้สื่อถ่ายทอดด้วยการฟังซึ่งไม่สัมพันธ์กับการศึกษาและผู้รับสื่อยังสามารถทำ กิจกรรมอื่นได้ขณะรับสื่อ ในขณะที่โทรทัศน์นั้นมีราคาค่อนข้างแพง เครื่องรับมีขนาดใหญ่ไม่สะดวกใน การนำติดตัวเหมือนวิทยุ และในพื้นที่บางแห่งยังมีปัญหาเรื่องการรับภาพไม่ชัดเจนด้วย

2.3 แบบของครัวเรือน

สำหรับแบบของครัวเรือนที่สตรีอาศัยอยู่ จากตารางที่ 3 แสดงว่า สตรี ส่วนใหญ่คือร้อยละ 70.5 อาศัยในครัวเรือนแบบเดี่ยว นอกจากนี้ร้อยละ 29.0 อาศัยในครัวเรือน แบบขยาย รูปแบบการกระจายตัวเช่นนี้จะเหมือนกับทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท กล่าวคือ เขต เมืองมีสตรีถึงร้อยละ 71.3 อาศัยในครัวเรือนแบบเดี่ยว ที่เหลือเพียงร้อยละ 27.8 เท่านั้นอาศัย ในครัวเรือนแบบขยาย เช่นเดียวกับเขตชนบทมีสตรีร้อยละ 69.7 อาศัยในครัวเรือนแบบเดี่ยว มี เพียงร้อยละ 30.3 อาศัยในครัวเรือนแบบขยาย

2.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เมื่อพิจารณาถึงขนาดของครัวเรือน สตรีประมาณเกือบครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 40.2 อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกจำนวน 5-6 คน รองลงมาร้อยละ 27.7 เป็นสตรีที่อาศัยอยู่ ในครัวเรือนที่มีสมาชิกจำนวน 3-4 คน นอกจากนั้นเป็นสตรีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีสมาชิกเกิน 7 คนขึ้นไป (ตารางที่ 3) เมื่อพิจารณาแยกเฉพาะเขตเมืองและเขตชนบทพบว่า มีขนาดของครัวเรือน แตกต่างกันอยู่บ้างคือ สตรีในเขตเมืองมีอัตราร้อยละ (ร้อยละ 32.6) ของการอาศัยอยู่ในครัวเรือน ที่มีสมาชิกจำนวนน้อยคือ 3-4 คนมากกว่าสตรีในเขตชนบท (ร้อยละ 22.7)

ตารางที่ 3 อัตราส่วนร้อยละของสตรี จำแนกตามลักษณะทางสังคม

ลักษณะทางสังคม	เมือง	ชนบท	รวม
การศึกษาของสตรี			
ต่ำกว่า ป.4	10.0(44)	10.3(45)	10.2(89)
ป.4	53.1(233)	87.2(380)	70.1(613)
สูงกว่า ป.4	36.9(162)	2.5(11)	19.8(173)
รวม	100.0(439)	100.0(436)	100.0(875)
การเปิดรับสื่อสารมวลชน			
หนังสือพิมพ์			
ทุกวัน	24.9(109)	2.1(9)	13.5(118)
มากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	9.8(43)	2.5(11)	6.2(54)
สัปดาห์ละครั้ง	3.4(15)	1.8(8)	2.6(23)
ไม่ค่อยได้อ่าน	42.5(186)	40.6(177)	41.5(363)
ไม่เคยอ่าน	19.4(85)	53.0(231)	36.2(316)
รวม	100.0(438)	100.0(436)	100.0(874)
วิทยุ			
ทุกวัน	43.8(191)	46.3(202)	45.1(393)
มากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	9.6(42)	10.1(44)	9.9(86)
สัปดาห์ละครั้ง	1.6(7)	2.1(9)	1.8(16)
ไม่ค่อยได้ฟัง	37.2(162)	28.0(122)	32.6(284)
ไม่เคยฟัง	7.8(34)	13.5(59)	10.7(93)
รวม	100.0(436)	100.0(436)	100.0(872)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะทางสังคม	เมือง	ชนบท	รวม
<u>โทรทัศน์</u>			
ทุกวัน	51.9(227)	11.0(48)	31.5(275)
มากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	8.2(36)	6.9(30)	7.6(66)
สัปดาห์ละครั้ง	2.1(9)	2.3(10)	2.2(19)
ไม่ค่อยได้ดู	24.9(109)	22.1(96)	23.5(205)
ไม่เคยดู	12.8(56)	57.7(251)	35.2(307)
รวม	100.0(437)	100.0(435)	100.0(872)
<u>แบบของครัวเรือน</u>			
ครัวเรือนคนเดียว	* (1)	-	* (1)
ครัวเรือนแบบเดี่ยว	71.3(313)	69.7(304)	70.5(617)
ครัวเรือนแบบขยาย	27.8(122)	30.3(132)	29.0(254)
อื่นๆ	* (3)	-	* (3)
รวม	100.0(439)	100.0(436)	100.0(875)
<u>จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)</u>			
1-2	* (4)	* (1)	* (5)
3-4	32.6(143)	22.7(99)	27.7(242)
5-6	40.1(176)	40.4(176)	40.2(352)
7-8	14.8(65)	23.2(101)	19.0(166)
9 คนขึ้นไป	11.6(51)	13.5(59)	12.6(110)
รวม	100.0(439)	100.0(436)	100.0(875)
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย (คน)	5.7	6.1	5.9
S.D.	2.3	2.2	2.3

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ราย

3. ลักษณะทางประชากร

3.1 อายุของสตรี

ข้อมูลในตารางที่ 4 พบว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างมีอายุระหว่าง 25-29 ปี มากที่สุดคือมีถึงร้อยละ 25.7 รองลงมาอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 30-34 ปีและ 35-39 ปีมีร้อยละ 24.3 และ 15.1 ตามลำดับ น้อยที่สุดคือกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปีมีร้อยละ 1.5 โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 32.3 ปี เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยปรากฏว่า ในเขตเมืองมีแบบแผนคล้ายคลึงกับภาพรวม คือกลุ่มอายุระหว่าง 25-29 ปีมีมากที่สุดคือร้อยละ 30.3 รองลงมาอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 30-34 ปีมีร้อยละ 27.8 และน้อยที่สุดคือกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปีมีเพียงร้อยละ 1.4 เท่านั้นโดยสตรีในเขตเมืองมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 31.6 ปี เช่นเดียวกับในเขตชนบทกลุ่มที่มากที่สุดยังคงเป็นกลุ่มอายุระหว่าง 25-29 ปีมีร้อยละ 21.1 รองลงมาเป็นกลุ่มอายุระหว่าง 30-34 และ 35-39 ปีมีร้อยละ 20.9 และ 17.9 ส่วนกลุ่มที่มีร้อยละน้อยที่สุดยังคงเป็นกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปีเพียงร้อยละ 1.6 โดยสตรีในเขตชนบทมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 33.0 ปี

3.2 ระยะเวลาสมรส

การกระจายตัวของสตรีตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาสมรส (ตารางที่ 4) พบว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาสมรส 5-9 ปีและ 10-14 ปี คือมีร้อยละ 33.0 และ 21.3 ตามลำดับ โดยมีระยะเวลาสมรสเฉลี่ยเท่ากับ 11.5 ปี เช่นเดียวกับในเขตเมืองสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาสมรส 5-9 ปีมีร้อยละ 35.8 รองลงมาคือระยะเวลาสมรส 10-14 ปีและ 0-4 ปีมีร้อยละ 22.1 และ 19.8 ตามลำดับ โดยมีระยะเวลาสมรสเฉลี่ยเท่ากับ 10.2 ปี ทานองเดียวกับสตรีในเขตชนบทส่วนใหญ่มีระยะเวลาสมรส 5-9 ปี 10-14 ปีและ 15-19 ปี คือมีร้อยละ 30.2 20.5 และ 15.5 ตามลำดับ โดยสตรีในเขตชนบทมีระยะเวลาสมรสเฉลี่ยนานกว่าสตรีในเขตเมืองเล็กน้อยคือเท่ากับ 12.8 ปี

3.3 จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน

การศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตร มักจะนำตัวแปรจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันประกอบการพิจารณาหาความสัมพันธ์ด้วย เมื่อจำแนกสตรีตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน จากตารางที่ 4 นั้น สตรีส่วนใหญ่คือร้อยละ 42.4 มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 1-2 คน รองลงมา

บุตรที่มีชีวิตระหว่าง 3-4 คนคือมีร้อยละ 36.9 ส่วนกลุ่มที่มีบุตรที่มีชีวิต 7 คนขึ้นไปมีร้อยละต่ำสุดคือร้อยละ 9.5 เท่านั้น ซึ่งเป็นรูปแบบของการกระจายร้อยละที่คล้ายคลึงกับเขตเมือง กล่าวคือสตรีในเขตเมืองส่วนมากมีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 1-2 คน คือร้อยละ 51.7 สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 3-4 คนและ 5-6 คนมีร้อยละ 35.8 และ 6.4 ตามลำดับ ส่วนสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิต 7 คนขึ้นไปมีอัตราร้อยละต่ำที่สุดคือร้อยละ 6.2 สำหรับในเขตชนบทกลับพบว่า สตรีส่วนใหญ่หรือร้อยละ 38.1 มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 3-4 คน รองลงมาเป็นสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 1-2 คนคือมีร้อยละ 33.0 สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างเหล่านี้มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตเฉลี่ยเท่ากับ 3.4 คน โดยสตรีในเขตเมืองมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตเฉลี่ยต่ำกว่าสตรีในเขตชนบท คือสตรีในเขตเมืองมีเท่ากับ 2.9 คน และเขตชนบทมีเท่ากับ 3.8 คน จากตารางนี้ทำให้ทราบว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างมีภาวะเจริญพันธุ์ระดับสูง และสตรีในเขตเมืองมีบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันจำนวนน้อยกว่าสตรีในเขตชนบท ทั้งนี้เนื่องจากโดยทั่วไปวิถีการดำรงชีวิตในสังคมเมืองย่อมทำให้การมีบุตร เป็นภาวะและเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน อีกทั้งยังไม่ได้เอื้ออำนวยหรือให้ผลประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ นอกจากนี้สตรีในเขตเมืองมักเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับสูงกว่าสตรีในเขตชนบท ทำให้สตรีในเขตเมืองมักคำนึงถึงคุณภาพของบุตรมากกว่าจำนวน

ตารางที่ 4 อัตราส่วนร้อยละของสตรี จำแนกตามลักษณะทางประชากร

ลักษณะทางประชากร	เมือง	ชนบท	รวม
<u>อายุของสตรี (ปี)</u>			
ต่ำกว่า 20	1.4(6)	1.6(7)	1.5(13)
20-24	13.4(59)	16.3(71)	14.9(130)
25-29	30.3(133)	21.1(92)	25.7(225)
30-34	27.8(122)	20.9(91)	24.3(213)
35-39	12.3(54)	17.9(78)	15.1(132)
40-44	6.2(27)	10.6(46)	8.3(73)
45-49	5.7(25)	8.5(37)	7.1(62)
50 ปีขึ้นไป	3.0(13)	3.2(14)	3.1(27)
รวม	100.0(439)	100.0(436)	100.0(875)
อายุเฉลี่ย (ปี)	31.6	33.0	32.3
S.D.	7.7	8.5	8.1
<u>ระยะเวลาสมรส (ปี)</u>			
0-4	19.8(84)	13.0(54)	16.4(138)
5-9	35.8(152)	30.2(125)	33.0(277)
10-14	22.1(94)	20.5(85)	21.3(179)
15-19	12.7(54)	15.5(64)	14.1(118)
20-24	4.9(21)	10.9(45)	7.9(66)
25-29	2.6(11)	6.0(25)	4.3(36)
30 ปีขึ้นไป	2.1(9)	3.9(16)	3.0(25)
รวม	100.0(425)	100.0(414)	100.0(839)
ระยะเวลาสมรสเฉลี่ย (ปี)	10.2	12.8	11.5
S.D.	6.7	7.8	7.4

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	เมือง	ชนบท	รวม
<u>จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน (คน)</u>			
1-2	51.7(227)	33.0(144)	42.4(371)
3-4	35.8(157)	38.1(166)	36.9(323)
5-6	6.4(28)	16.1(70)	11.2(98)
7 คนขึ้นไป	6.2(27)	12.8(56)	9.5(83)
รวม	100.0(439)	100.0(436)	100.0(875)
จำนวนบุตรเฉลี่ย (คน)	2.9	3.8	3.4
S.D.	1.9	2.3	2.2

การแจกแจงความถี่ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนี้เป็นลักษณะทั่วไปของสตรีผู้เป็นมารดาเอง แต่การแจกแจงความถี่ในตารางอันดับต่อไป (ตารางที่ 5) เป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุตรแต่ละคนของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง ซึ่งเมื่อรวมจำนวนบุตรทุกคนของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจะได้เท่ากับ 1,813 คน อันมีลักษณะการกระจายตัวดังนี้

3.4 เพศของบุตร

การกระจายตัวของเพศของบุตรของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง (ตารางที่ 5) แสดงให้เห็นว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างมีบุตรเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ บุตรเพศชายมีร้อยละ 48.9 โดยในเขตเมืองมีร้อยละ 48.4 และในเขตชนบทมีร้อยละ 49.2 สำหรับบุตรเพศหญิงนั้นมีร้อยละ 51.1 โดยในเขตเมืองมีร้อยละ 51.6 และในเขตชนบทมีร้อยละ 50.8

3.5 ลำดับที่บุตร

สำหรับในเรื่องลำดับที่บุตรนั้น ปรากฏว่าบุตรของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างซึ่งมีบุตรทั้งหมด 1,811 คนนั้นปรากฏว่า ส่วนใหญ่เป็นบุตรคนที่ 1 และบุตรคนที่ 2 คือมีร้อยละ 31.6 และ 23.6 ตามลำดับ รองลงมาคือมีบุตรคนที่ 3 และ 4 มีร้อยละ 15.7 และ 10.3 ตามลำดับ สำหรับในเขตเมืองนั้นบุตรของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุตรคนที่ 1 และบุตรคนที่ 2 คือมีร้อยละ 38.3 และ 26.9 ตามลำดับ รองลงมาคือบุตรลำดับที่ 3 และ 4 คือมีร้อยละ 14.8 และ 9.0 ตามลำดับ สำหรับในเขตชนบทนั้นบุตรส่วนใหญ่เป็นบุตรลำดับต้นๆ โดยมีบุตรคนที่ 1 คนที่ 2 คนที่ 3 และคนที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 25.9 20.8 16.4 และ 11.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 อัตราส่วนร้อยละของบุตร จำแนกตามเพศและลำดับที่

เพศและลำดับที่	เมือง	ชนบท	รวม
เพศ			
ชาย	48.4(402)	49.2(483)	48.9(885)
หญิง	51.6(428)	50.8(498)	51.1(926)
รวม	100.0(830)	100.0(981)	100.0(1811)
ลำดับที่			
1	38.3(318)	25.9(254)	31.6(572)
2	26.9(223)	20.8(204)	23.6(427)
3	14.8(123)	16.4(161)	15.7(284)
4	9.0(75)	11.4(112)	10.3(187)
5	3.4(28)	9.2(90)	6.5(118)
6	2.0(17)	6.1(60)	4.3(77)
7 ขึ้นไป	5.5(46)	10.2(100)	8.1(146)
รวม	100.0(830)	100.0(981)	100.0(1811)

4. ค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตร

ค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ (ตารางที่ 6) เกิดจากการรวมข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ซึ่งมีข้อนำส่งเกิดว่า คำถามที่นำมาสร้างดัชนีเป็นการถามถึงความรู้สึกของสตรีเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรแต่ละคนของตนในขณะนั้นๆ โดยมีได้เป็นคำถามที่ทำให้สตรีคำนึงถึงอนาคตหรือคุณภาพของผู้เป็นบุตรแต่อย่างใด เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ ผู้ศึกษาขอเสนอตารางแยกตามข้อต่างๆ ดังนี้

4.1 ระหว่างที่ตั้งครรภ์บุตรคนนี้ ท่านต้องทำงานบ้านมากขึ้นหรือน้อยลง

ในเรื่องของการทำงานบ้านของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างระหว่างการตั้งครรภ์นั้น สตรีส่วนใหญ่คือร้อยละ 57.9 ตอบว่าตนทำงานบ้านเท่าเดิม รองลงมาร้อยละ 25.3 ตอบว่าตนทำงานบ้านน้อยลง ร้อยละ 15.3 ตอบว่าตนทำงานบ้านมากขึ้น และร้อยละ 1.5 ตอบว่าตนไม่ได้ทำงานบ้านอยู่แล้วไม่ว่าจะก่อนหรือระหว่างตั้งครรภ์ ลักษณะคำตอบของสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทเกี่ยวกับการทำงานบ้านในระหว่างตั้งครรภ์มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือสตรีส่วนใหญ่ตอบว่าเท่าเดิม ในเขตเมืองมีร้อยละ 57.5 และในเขตชนบทมีร้อยละ 58.2

4.2 หลังจากคลอดบุตรคนนี้แล้ว ทำให้ท่านต้องทำงานบ้านมากขึ้นหรือน้อยลงกว่าเดิม

เมื่อถูกถามในเรื่องเดียวกันแต่ต่างเวลา คือระยะเวลากายหลังจากการคลอดบุตรคนเดียวกับข้อ 4.1 ปรากฏว่า สตรีส่วนใหญ่ตอบว่า ตนทำงานบ้านน้อยลงคือมีร้อยละ 41.1 รองลงมาคือเท่าเดิมร้อยละ 36.9 ส่วนผู้ที่ตอบว่าต้องทำงานบ้านมากขึ้นและไม่ได้ทำงานบ้านอยู่แล้วมีร้อยละ 19.7 และ 2.3 ตามลำดับ จะสังเกตเห็นได้ว่า การมีบุตรมีผลกระทบต่อการทำงานบ้านของสตรีในเขตเมืองแตกต่างจากสตรีในเขตชนบท กล่าวคือ สตรีในเขตเมืองส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.5) ระบุว่ามีงานบ้านทำเท่าเดิม แต่สตรีในเขตชนบท (ร้อยละ 46.0) กลับระบุว่าทำงานบ้านน้อยลง

4.3 หลังจากที่ถูกควบคุมตัวครั้งนี้ ท่านมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้นหรือน้อยลงกว่าเดิม (เช่น การไปเดินซื้อของตามห้างสรรพสินค้า การไปดูภาพยนตร์ ลิเก ละคร งานวัด ฯลฯ)

คำถามที่มีทิศทางกลับกับข้อคำถามข้างต้น เป็นเรื่องโอกาสในการมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ จากตารางนี้ทำให้ทราบว่า สตรีทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท มีแบบแผนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ สตรีส่วนใหญ่เห็นว่าการมีบุตรทำให้มีเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจน้อยลง โดยมีสตรีถึงร้อยละ 42.0 (เขตเมือง 41.5 เขตชนบท 42.5) ตอบว่าน้อยลง รองลงมาร้อยละ 38.2 (เขตเมือง 36.8 เขตชนบท 39.3) ตอบว่าเท่าเดิม ส่วนที่เหลือตอบว่าไม่เคยไปเลยและมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 10.0 และ 9.8 ตามลำดับ

4.4 หลังจากที่ถูกควบคุมตัวครั้งนี้ ท่านมีเวลาออกงานสังคมมากขึ้นหรือน้อยลงกว่าเดิม (เช่น การไปงานแต่งงาน งานศพ งานบวชนาค กรฐิน ผ้าป่า ฯลฯ)

ในเรื่องการมีเวลาออกงานสังคมของสตรีตามตารางที่ 6 มีข้อน่าสังเกตคือ การมีบุตรมีผลกระทบต่อ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของสตรีทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทไม่มากนัก โดยพบว่า สตรีส่วนมากร้อยละ 50.1 (เขตเมือง 47.1 เขตชนบท 52.7) ระบุว่าเท่าเดิมนอกนั้นระบุว่าน้อยลงและไม่เคยไปคิด เป็นร้อยละ 35.7 และ 7.4 น้อยที่สุดคือมากขึ้นมีเพียงร้อยละ 6.8 เท่านั้น

4.5 ท่านคิดว่า การเลี้ยงดูบุตรทำให้ท่านเกิดความวิตกกังวลและมีอารมณ์ตึงเครียดเพียงไร

ข้อสุดท้าย เป็นความคิดเห็น เกี่ยวกับความวิตกกังวลและอารมณ์ตึงเครียด อันเนื่องจากการเลี้ยงดูบุตรแต่ละคน ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า การมีบุตรก่อให้เกิดความวิตกกังวลและอารมณ์ตึงเครียดแก่สตรีมาก กล่าวคือมีสตรีถึงร้อยละ 48.5 ตอบว่าการเลี้ยงดูบุตรทำให้เกิดความวิตกกังวลและมีอารมณ์ตึงเครียดมาก มีสตรีร้อยละ 20.8 ที่ตอบว่าไม่วิตกกังวลเลย ส่วนผู้ที่ตอบว่าวิตกกังวลปานกลางและน้อยมีร้อยละ 16.3 และ 14.3 ตามลำดับ ซึ่งลักษณะคำตอบของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบทไม่แตกต่างกัน

เมื่อนำคำถามทั้ง 5 ข้อมาให้คะแนนสร้างเป็นดัชนีของค่าใช้จ่ายที่มีอาชีพเชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตร (ดูรายละเอียดในคำจำกัดความ) แสดงให้เห็นว่า สตรีส่วนมากมีถึงร้อยละ

41.1 มีค่าใช้จ่ายในระดับกลาง รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 34.6 สุดท้ายเป็นค่าใช้จ่ายในระดับสูงมีร้อยละ 24.3 ลักษณะเช่นนี้ปรากฏผลเหมือนกันทั้งใน เขตเมืองและ เขตชนบท ตามตารางที่ 7

ตารางที่ 6 อัตราส่วนร้อยละของค่าใช้จ่ายที่มีใช้เชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตรของบุตรแต่ละคน จำแนกตามรายการต่างๆ ของค่าใช้จ่ายที่มีใช้เชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตร

ค่าใช้จ่ายที่มีใช้เชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับบุตร	เมือง	ชนบท	รวม
<u>การทำงานบ้านของสตรีระหว่างการตั้งครรภ์คนนี้</u>			
มากขึ้น	17.1 (141)	13.7 (135)	15.3 (276)
เท่าเดิม	57.5 (474)	58.2 (572)	57.9 (1046)
น้อยลง	22.9 (189)	27.4 (269)	25.3 (458)
ไม่ได้ทำงานบ้าน	2.5 (21)	.6 (6)	1.5 (27)
รวม	100.0 (825)	100.0 (982)	100.0 (1807)
<u>การทำงานบ้านของสตรีภายหลังการคลอดบุตรคนนี้</u>			
มากขึ้น	20.2 (167)	19.3 (190)	19.7 (357)
เท่าเดิม	41.5 (344)	32.9 (323)	36.9 (667)
น้อยลง	35.3 (292)	46.0 (452)	41.1 (744)
ไม่ได้ทำงานบ้าน	3.0 (25)	1.7 (17)	2.3 (42)
รวม	100.0 (828)	100.0 (982)	100.0 (1810)
<u>การมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจของสตรีภายหลังการคลอดบุตรคนนี้</u>			
มากขึ้น	10.3 (85)	9.5 (93)	9.8 (178)
เท่าเดิม	36.8 (304)	39.3 (386)	38.2 (690)
น้อยลง	41.5 (343)	42.5 (417)	42.0 (760)
ไม่เคยไป	11.5 (95)	8.7 (85)	10.0 (180)
รวม	100.0 (827)	100.0 (981)	100.0 (1808)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิง เศรษฐกิจ เกี่ยวกับบุตร	เมือง	ชนบท	รวม
การมีเวลาออกงานสังคมภายหลังการคลอดบุตรคนนี้			
มากขึ้น	7.4(61)	6.3(61)	6.8(122)
เท่าเดิม	47.1(387)	52.7(514)	50.1(901)
น้อยลง	34.9(287)	36.4(355)	35.7(642)
ไม่เคยไป	10.6(87)	4.7(46)	7.4(133)
รวม	100.0(822)	100.0(976)	100.0(1798)
ระดับของความวิตกกังวลและอารมณ์ตั้งเครียดจากการเลี้ยงบุตร			
มาก	39.1(325)	56.5(555)	48.5(880)
ปานกลาง	19.5(162)	13.5(133)	16.3(295)
น้อย	16.1(134)	12.8(126)	14.3(260)
ไม่เลย	25.3(210)	17.1(168)	20.8(378)
รวม	100.0(831)	100.0(982)	100.0(1813)

ตารางที่ 7 อัตราส่วนร้อยละของดัชนีค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิง เศรษฐกิจ เกี่ยวกับบุตรของบุตรแต่ละคน

ค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเชิง เศรษฐกิจ เกี่ยวกับบุตร	เมือง	ชนบท	รวม
สูง	37.2(304)	32.5(317)	34.6(621)
กลาง	40.6(332)	41.5(405)	41.1(737)
ต่ำ	22.2(181)	26.0(254)	24.3(435)
รวม	100.0(817)	100.0(976)	100.0(1793)

หมายเหตุ : ไม่รวมคำตอบที่ไม่เข้าข่าย ไม่ทราบ และไม่ตอบ จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.1